

ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ (UİKY) Uygulama ve Örnekler

Editör
Prof. Dr. Ebru Aykan

ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ (UİKY): UYGULAMA VE ÖRNEKLER

Editör: Prof. Dr. Ebru Aykan

Yayın No.: 1251
ISBN: 978-625-433-853-3
E-ISBN: 978-625-433-852-6
Basım Sayısı: 1. Basım, Kasım 2022

© Copyright 2022, NOBEL AKADEMİK YAYINCILIK EĞİTİM DANIŞMANLIK TİC. LTD. ŞTİ. SERTİFİKA NO.: 40340
Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir.
Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik
ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.
Nobel Akademik Yayıncılık, 2011 yılından beri "tanınmış uluslararası yayınevi" statüsündedir.

Genel Yayın Yönetmeni: Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-
Genel Yayın Koordinatörü: Gülfem Dursun -gulfem@nobelyayin.com-

Sayfa Tasarım: Samet Tekin -samet@nobelyayin.com-
Redaksiyon: Yıldız Çil -yildiz@nobelyayin.com-
Kapak Tasarım: Sezai Özden -sezai@nobelyayin.com-
Görsel Tasarım Uzmanı: Mehtap Yürümez -mehtap@nobelyayin.com-
Baskı Sorumlusu: Yavuz Şahin -yavuz@nobelyayin.com-

Kütüphane Bilgi Kartı

Aykan, Ebru.

Uluslararası İnsan Kaynakları Yönetimi (UİKY): Uygulama ve Örnekler / Editör: Ebru Aykan
1. Basım, XII + 346 s., 16,5x24 cm. Kaynakça var, izin yok.
ISBN: 978-625-433-853-3
E-ISBN: 978-625-433-852-6
1. Global İKY 2. Küresel İKY 3. Uluslararası İKY

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.

Adres: Bahçekapı Mh. 2465 Sk. Oto Sanayi Sitesi No:7 Bodrum Kat, Şaşmaz/ANKARA

Telefon: +90 312 278 50 77 - **Faks:** 0 312 278 21 65

Sipariş: siparis@nobelyayin.com- **E-Satış:** www.nobelkitap.com - esatis@nobelkitap.com
www.atlaskitap.com - info@atlaskitap.com

Dağıtım ve Satış Noktaları: Alfa, Kırmızı Kedi, Arkadaş, D&R, Dost, Kika, Kitapsan, Nezh, Odak, Pandora, Prefix, Remzi

Baskı ve Cilt: Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. Anonim Şirketi / Sertifika No.: 46519
Beytepe Köy Yolu No.: 3 06800 Bilkent-Çankaya/ANKARA

BÖLÜM YAZARLARI

İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN ULUSLARARASILAŞMASI, ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ (UİKY)

Prof. Dr. Ebru Aykan - ORCID: 0000-0003-3537-5235

Emine Zehra Turan - ORCID: 0000-0001-6457-7333

ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNDE KÜLTÜREL BOYUT

Doç. Dr. Ahmet Yıldırım - ORCID: 0000-0002-1208-071X

Arş. Gör. Nesrin Kaplan - ORCID: 0000-0002-1973-0041

ULUSLARARASI İŞ BİRLİKLERİ: BİRLEŞME VE SATIN ALMALAR, ULUSLARARASI ORTAK GİRİŞİMLER VE STRATEJİK İTTİFAKLAR

Dr. Öğr. Üyesi Ebru Sönmez Karapınar -

ORCID: 0000-0001-5266-6451

ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI PLANLAMASI

Dr. Öğr. Üyesi Gamze Bozkurt - ORCID: 0000-0003-1879-4382.

ULUSLARARASI SEÇME, İŞE ALMA, YURT DIŞINA GÖNDERME VE GERİ DÖNÜŞ

Dr. Öğr. Üyesi Burçin Çetin Karabat - ORCID: 0000-0002-7787-1221

ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ'NDE EĞİTİM VE GELİŞTİRME

Dr. Öğr. Üyesi Gül Karakuş - ORCID: 0000-0003-2150-8076

ULUSLARARASI ÜCRET YÖNETİMİ

Prof. Dr. Ebru Aykan - ORCID: 0000-0003-3537-5235

Onur Çataltepe - ORCID: 0000-0002-2138-1848

ULUSLARARASI PERFORMANS YÖNETİMİ

Doç. Dr. Yasemin Harmancı - ORCID: 0000-0003-3800-0244

Onur Çataltepe - ORCID: 0000-0002-2138-1848

ULUSLARARASI ÇALIŞMA İLİŞKİLERİ: BAĞLAMLAR, AKTÖRLER VE UYGULAMALAR

Prof. Dr. Şuayyip Çalış - ORCID: : 0000-0003-3059-3647

Dr. Öğr. Üyesi Sevgi Dönmez Maç - ORCID: 0000-0002-3937-9703

ULUSLARARASI KARIYER YÖNETİMİ

Öğr. Gör. Elif Nisa Yayla - ORCID: 0000-0002-4343-0954

Doç.Dr. Özgür Demirtaş - ORCID: 0000-0002-2495-2124

ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ (UİKY) UYGULAMALARINDA ETİK VE SOSYAL SORUMLULUK

Dr. Öğr. Üyesi Nuri Çeliker - ORCID: 0000-0002-3865-5489

ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİN GELECEĞİ

Prof. Dr. Korhan Karacaoğlu - ORCID: 0000-0003-0577-231X

FARKLI ÜLKELERDEKİ İKY UYGULAMALARI

Öğr. Gör. Dr. Fatma Büşra Polat - ORCID: 0000-0002-6826-6871

Prof. Dr. Yasemin Özdemir - ORCID:0000-0003-1142-9606

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM YAZARLARIiii

1. Bölüm UİKY'NİN KAPSAMI

**İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN ULUSLARARASILAŞMASI,
ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ (UİKY)3**

Ebru Aykan - Emine Zehra Turan

GİRİŞ	3
1. ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ (UİKY)	4
2. UİKY'NİN TARİHİ GELİŞİMİ VE ÖNEM KAZANMASI	8
3. ULUSAL VE UİKY ARASINDAKİ FARKLILIKLAR	13
4. UİKY FAALİYETLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	15
SONUÇ	17
ÖRNEK OLAY	
Disney'de İnsan Kaynakları Uygulamaları.....	18
Örnek Olay Çalışma Soruları	20
KAYNAKÇA	20

ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNDE KÜLTÜREL BOYUT23

Ahmet Yıldırım - Nesrin Kaplan

GİRİŞ	23
1. ULUSLARARASILAŞMA KAVRAMI.....	24
2. ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ (UİKY)	26
3. KÜLTÜR VE ÖRGÜT KÜLTÜRÜ	31
3.1. Hofstede ve Trompenaars'ta Yönetimsel Süreçlerde Kültürel Farklar	35
4. ULUSLARARASI İKY VE KÜLTÜR.....	39
SONUÇ	48
ÖRNEK OLAY	
Siz Olsanız Kimi Seçerdiniz?	50
Örnek Olay Çalışma Soruları	51
KAYNAKÇA	51

ULUSLARARASI İŞ BİRLİKLERİ: BİRLEŞME VE SATIN ALMALAR, ULUSLARARASI ORTAK GİRİŞİMLER VE STRATEJİK İTTİFAKLAR	55
Ebru Sönmez Karapınar	
GİRİŞ	55
1. ULUSLARARASI İŞ BİRLİKLERİNE GENEL BİR BAKIŞ.....	56
2. BİRLEŞME/SATIN ALMALAR, ORTAK GİRİŞİMLER, STRATEJİK İTTİFAKLAR VE ÜİKY’NİN ROLÜ.....	62
2.1. Birleşme ve Satın Almalar (B&S) ve ÜİKY’nin Rolü	63
2.2. Uluslararası Ortak Girişim (UOG) ve ÜİKY’nin Rolü	71
2.3. Stratejik İttifaklar ve ÜİKY’nin Rolü	76
SONUÇ	80
ÖRNEK OLAY	
BCE'nin Teleglobe International'ı (Kanada) Satın Alması	82
Örnek Olay Çalışma Soruları	83
KAYNAKÇA	83

2. Bölüm ULUSLARARASI YETENEK YÖNETİMİ

ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI PLANLAMASI (ÜİKP).....	89
Gamze Bozkurt	
GİRİŞ	89
1. ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI PLANLAMASI	90
1.1. Uluslararası İnsan Kaynakları Planlamasının Tanımı ve Önemi	90
1.2. Uluslararası İnsan Kaynakları Planlamasının Kapsamı.....	92
2. ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI PLANLAMASI SÜRECİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR	94
2.1. Küresel Potansiyel İş Gücü Piyasası ve Küresel İş Gücü	96
2.2. Verilerin Kullanılabilirliği	97
2.3. Gelişmiş Ülkeler	97
2.4. Gelişmekte Olan Ülkeler	98
2.5. Artan Farklılıklar.....	99
2.6. Potansiyel İş Gücü Hareketliliği (Labor Mobility)	100
2.7. Beyin Göçü ve İşin İhracı	101
3. ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI PLANLAMASI ÇERÇEVESİNDE ÇOK ULUSLU İŞLETMELERDE İNSAN KAYNAĞI TEDARİKİ POLİTİKALARI	103

ÖRNEK OLAY

Globalco'da Bilgi Transferi (İç ve Dış Çevresel Koşullara İlişkin Bilgileri Anlama) 105

KAYNAKÇA 107

ULUSLARARASI SEÇME, İŞE ALMA, YURT DIŞINA GÖNDERME VE GERİ DÖNÜŞ 109

Burçin Çetin Karabat

GİRİŞ 109

1. ULUSLARARASI GÖREVLENDİRMELER 109

1.1. Ana Ülke Yönelimli Görevlendirmeler 114

1.2. Ev Sahibi Ülke Yönelimli Görevlendirmeler 114

1.3. Dünya Merkezli Görevlendirmeler 115

1.4. Bölge Merkezli Görevlendirmeler 116

2. ULUSLARARASI TEMİN 117

2.1. Uluslararası Temin Politikaları 120

2.1.1. Ana Ülke Vatandaşlarına Yönelik Temin Politikaları 121

2.1.2. Ev Sahibi Ülke ve Üçüncü Ülke Vatandaşlarına Yönelik
Temin Politikaları 122

3. ULUSLARARASI SEÇME, İŞE ALMA VE YURT DIŞINA GÖNDERME 123

3.1. Uluslararası Seçim ve İşe Alımı Etkileyen Faktörler 124

3.2. Uluslararası Seçim ve İşe Alım Kriterleri 125

3.2.1. Kişilik Özellikleri, Teknik ve Yönelimsel Yetkinlikler 126

3.2.2. Kültürel Uyum Kapasitesi 127

3.2.3. Aile Durumu 128

3.2.4. Dil Yeteneği 128

3.3. Uluslararası İşe Alım ve Seçim Yöntemleri 129

3.3.1. Testler 129

3.3.2. Görüşme/Mülakat 129

3.3.3. Değerlendirme Merkezi 130

4. ULUSLARARASI ÇALIŞANIN ÜLKEYE GERİ DÖNÜŞÜ 130

4.1. Uluslararası Görevlendirmelerde Başarısızlık 132

SONUÇ 133

ÖRNEK OLAY

Bek-Yapı Kenya'da Seçim ve İşe Alım 134

Örnek Olay Çalışma Soruları 135

KAYNAKÇA 135

ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNDE EĞİTİM VE GELİŞTİRME 139

Gül Karakuş

GİRİŞ	139
1. ULUSLARARASI İŞLETMELERDE EĞİTİM VE GELİŞTİRME	141
1.1. Uluslararası İşletmelerde Eğitim ve Geliştirme Süreci	142
1.1.1. Eğitim ve Geliştirme İhtiyacının Belirlenmesi	144
1.1.2. Eğitim ve Geliştirme Amacının Belirlenmesi	145
1.1.3. Eğitim ve Geliştirme Programının Tasarımı	145
1.1.4. Eğitim ve Geliştirme Yöntemlerin Test Edilmesi ve Uygulanması	146
1.1.5. Eğitim ve Geliştirme Programının Değerlendirilmesi	147
2. ULUSLARARASI İŞLETMELERDE EĞİTİM VE GELİŞTİRME FAALİYETLERİ	148
2.1. Denizaşırı Göreve Hazırlık Eğitimi	150
2.2. Dil Eğitimi	151
2.3. Aileye Yönelik Verilen Uyum Eğitimi	152
2.4. Kültürlerarası Uyum Eğitimi	154
2.5. Geri Dönüş Süreci Eğitimi	155
3. EĞİTİM VE GELİŞTİRME FAALİYETLERİNDE GLOBAL EĞİLİMLER	156
SONUÇ	158
ÖRNEK OLAY	
Afrika'da (Malawi) Yönetici Eğitimi	159
Örnek Olay Çalışma Soruları	159
KAYNAKÇA	160

ULUSLARARASI ÜCRET YÖNETİMİ 163

Ebru Aykan - Onur Çataltepe

GİRİŞ	163
1. ÜCRET KAVRAMI	163
2. ÜCRET YÖNETİMİ VE SÜRECİ	165
3. ULUSLARARASI ÜCRETLENDİRME	167
4. ULUSLARARASI ÜCRETLENDİRME STRATEJİSİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER VE SORUNLAR	170
5. ULUSLARARASI ÜCRETLENDİRME TEORİLERİ	175
6. ULUSLARARASI ÜCRETİN TEMEL BİLEŞENLERİ	176
7. ULUSLARARASI ÜCRETLENDİRME YAKLAŞIMLARI	180
SONUÇ	182
ÖRNEK OLAY	183

Örnek Olay Çalışma Soruları	184
KAYNAKÇA	184

ULUSLARARASI PERFORMANS YÖNETİMİ 187

Yasemin Harmancı - Onur Çataltepe

GİRİŞ	187
1. PERFORMANS KAVRAMI.....	188
2. PERFORMANS YÖNETİMİ.....	189
3. PERFORMANS YÖNETİM SÜRECİ	193
3.1. Performans Planlama	195
3.2. Performans Değerlendirme	196
3.3. Performans Geliştirme	201
4. KÜLTÜR VE PERFORMANS YÖNETİMİ.....	202
SONUÇ	204
ÖRNEK OLAY	
Uluslararası Performans Yönetimine İlişkin Örnek Olay:	
Nokia'da Gurbetçi Performans Yönetimi.....	206
Örnek Olay Çalışma Soruları	207
KAYNAKÇA	208

ULUSLARARASI ÇALIŞMA İLİŞKİLERİ: BAĞLAMLAR, AKTÖRLER VE UYGULAMALAR..... 211

Şuayyip Çalış - Sevgi Dönmez Maç

GİRİŞ	211
1. ÇALIŞMA İLİŞKİLERİNİN KAPSAMI, FARKLI ÜLKELERDE ÇALIŞMA İLİŞKİLERİ VE ÇOK ULUSLU ŞİRKETLER.....	211
2. ÇOK ULUSLU ŞİRKETLERİN ETKİLERİ.....	214
2.1. ÇUŞ'ların İstihdam Üzerine Etkisi	215
2.2. ÇUŞ'ların Esneklik Uygulamaları.....	216
2.3. ÇUŞ'ların Sendikalar Üzerine Etkileri.....	216
2.4. ÇUŞ'ların Toplu Pazarlık ve Grevler Üzerine Etkileri	218
3. ULUSLARARASI ÇALIŞMA İLİŞKİLERİ VE AKTÖRLERİ	219
3.1. Uluslararası Örgütler	220
3.1.1. Birleşmiş Milletler	220
3.1.2. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)	220
3.1.3. Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD)	221
3.1.4. Dünya Ticaret Örgütü (WTO)	221
3.1.5. Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu (IMF).....	222

3.1.6. Avrupa Birliđi	222
3.2. Uluslararası İşçi Sendikaları.....	222
3.2.1. Uluslararası İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ITUC).....	223
3.2.2. Dünya Sendikalar Konfederasyonu (WFTU)	223
3.2.3. Küresel Sendika Federasyonları	223
3.2.4. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ETUC)	223
3.2.5. OECD Sendika Danışma Komitesi (TUAC).....	224
3.3. Uluslararası İşveren Örgütü (IOE).....	224
4. ÇUŞ'LARIN ÇALIŞMA İLİŞKİLERİ YAKLAŞIMLARI	224
5. ÇUŞ'LAR VE SENDİKALAR	227
6. SENDİKALARIN ÇUŞ'LARA KARŞI KULLANDIĐI MEKANİZMALAR.....	229
SONUÇ	234
ÖRNEK OLAY	
Ford Motor Şirketinde Uluslararası Çalışma İlişkileri.....	235
Örnek Olay Çalışma Soruları	235
KAYNAKÇA	236
ULUSLARARASI KARIYER YÖNETİMİ	239
Elif Nisa Yayla - Özgür Demirtaş	
GİRİŞ	239
1. KARIYERE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR	241
1.1. Kariyer ve Kariyer Yönetimi.....	241
1.2. Kariyer Çapaları.....	243
1.3. Kariyer Patikası.....	244
1.4. Kariyer Haritası.....	245
1.5. Kariyer Geliştirme	245
2. ULUSLARARASI KARIYER VE KARIYER SORUNLARI	246
2.1. Cam Tavan Sendromu (Glass Ceiling Syndrome)	248
2.2. Kraliçe Arı Sendromu	250
2.3. Ayışığı Sendromu	252
2.4. Kariyer Platosu	252
2.5. Çift Kariyerli Eşler	253
2.6. Kariyer Şoku	255
SONUÇ	257
KAYNAKÇA	259

3. Bölüm ÜİKY’NİN GELECEĞİ VE ROLÜ

ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ (ÜİKY) UYGULAMALARINDA ETİK VE SOSYAL SORUMLULUK 265

Nuri Çeliker

GİRİŞ	265
1. ÜİKY UYGULAMALARINDA ETİK	267
1.1. ÜİKY Uygulamalarında Etiğin Kavramsal Çerçevesi	267
1.2. ÜİKY Uygulamalarında Ahlaki Modeller	269
1.3. ÜİKY Uygulamalarında Çalışma Standartları	271
1.4. ÜİKY Uygulamalarında Etik Programlar	272
1.5. ÜİKY Uygulamalarında Davranış Kuralları	273
1.6. ÜİKY Uygulamalarında Kültürel Perspektif	274
2. ÜİKY UYGULAMALARINDA SOSYAL SORUMLULUK	275
2.1. ÜİKY Uygulamalarında Sosyal Sorumluluğun Kavramsal Çerçevesi	275
2.2. ÜİKY Uygulamaları ve Sosyal Sorumluluk İlişkisi	280
2.3. Sosyal Sorumlu ÜİKY Uygulamaları	283
SONUÇ	286
ÖRNEK OLAY	
Küresel Perakende Devi Wal-Mart’ın Çin Çok Uluslu İşletmelerinde Etik ve Sosyal Sorumluluk Anlayışı	287
KAYNAKÇA	288

ULUSLARARASI İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN GELECEĞİ 291

Korhan Karacaoğlu

GİRİŞ	291
1. EN İYİ PERFORMANS GÖSTERENLERİ GELİŞTİRMEK VE ÖRGÜTTE TUTMAK	292
2. İŞ GÜCÜNÜN RASYONALİZASYONU	293
3. ULUSLARARASI İSTİHDAMIN DOĞASINDAKİ GELİŞMELER	294
4. CİNSİYET ÇEŞİTLİLİĞİ	295
4.1. Kadın Dostu İK Politikalarına Sahip Olmak	298
4.2. Kadınların Yetkinlik Gelişimine Yatırım	298
4.3. Kadınlar İçin Forumlar	299
4.4. Erkek Çalışanların Bilinçlendirilmesi ve Eğitimi	299
5. SÜRDÜRÜLEBİLİR REKABETÇİLİK	300
6. HİZMET YÖNELİMLİ ORGANİZASYON İNŞA ETMEK	302

7. TEKNOLOJİ KIVRAKLIĞI	303
8. ORGANİZASYONEL YENİDEN TASARIM	304
SONUÇ	309
ÖRNEK OLAY	310
KAYNAKÇA	312
FARKLI ÜLKELERDEKİ İKY UYGULAMALARI	315
Fatma Büşra Polat - Yasemin Özdemir	
GİRİŞ	315
1. FARKLI ÜLKELERDEKİ İKY ANLAYIŞLARININ GENEL ÇERÇEVESİ (YO)	315
2. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN FARKLI ÜLKELERDEKİ GELİŞİMİ VE YAPISI	319
2.1. Amerika Kıtasındaki Ülkelerde İnsan Kaynakları Yönetimi.....	319
2.1.1. Amerika Birleşik Devletleri’nde İnsan Kaynakları Yönetimi	319
2.1.2. Kanada’da İnsan Kaynakları Yönetimi	321
2.2. Avrupa Ülkelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi	323
2.2.1. Almanya’da İnsan Kaynakları Yönetimi	323
2.2.2. İspanya’da İnsan Kaynakları Yönetimi.....	326
2.2.3. İsviçre’de İnsan Kaynakları Yönetimi.....	328
2.3. Uzak Doğu Ülkelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi (FBP)	331
2.3.1. Çin’de İnsan Kaynakları Yönetimi	331
2.3.2. Güney Kore’de İnsan Kaynakları Yönetimi	333
2.3.3. Japonya’da İnsan Kaynakları Yönetimi	336
SONUÇ	338
ÖRNEK OLAY	340
Örnek Olay Çalışma Soruları	343
KAYNAKÇA	343